

~~“U int x’kont ghamilt?” saqsieni b’leħħa kbira.~~

~~“Għedt l’ommu tiegħu għand Ħuri t-Tajfa, u mbagħad haġu lilu u lil ħutu dar iltiema tal-Frangiskani, Ġerusalem. Imbagħad ma nafx x’għara, għax f’it wara tlaqt lejn Malta mill-ġdid”.~~

~~Kif għedtlu hekk, hatafni, dawwar dirgħajh ma’ għonqi u rassli wiċċi ma’ sidru. “Jien hu dak it tifel!” qalli ferħan. “Ejja miegħi!” u dahal f’kamra oħra. “J’amma! J’amma!” għajjat, “aqta’ min ġie?”~~

~~Fil-kamra kien hemm mara mdah-ħla fiż-żmien nadifa magħluba, imma~~

~~wiċċ il hena. “Min ġie, ja ibni?” saqsietu.~~

~~“Dak il Malti, li sabni fil-wied, u li qallek teħodni għand il-Ħuri. Dan hu! Arah!”~~

~~Il-mara taha donnu ferħ ta’ genn, gamet bl-għaġla ħatfitli jdeġġa t-tnejn u bdiet t-buħhomli, bews oħxon, don-na riedet tiekolhomli. “Imbierek inti!” qaltli, “Inti l-ħellies tagħna. Għalina l-ewwel Kristu mbagħad int!” U biex naqta’ qasir, kelli noqgħod magħhom sa fl-għaxija.~~

~~Hekk, mela, erba’ Misilmin kienu saru Nsara, u wieħed sar Patri-Frangiskan; u dan kollu... bis-saħħa tal-bebbux! **HANNA L-MALTI.**~~

IL-GRAJJA TA’ ADAM

(KIF JGHIDUHA L-MISILMIN) (*).

Wara li Allah ħalaq il-ġisem ta’ Adam mit-trab magħġun bl-ilma ġieri, hallieħ joqgħod, bla ħajja, għal erbġhin sena. F’dan iż-żmien Allah ħabbar lill-Angli biex jithejjew halli jagħtu ġiħ u qima lill-Adam meta Hu jagħtih il-ħajja. Il-ġemgħa kollha tal-Angli qagħdu għal kelmet Allah, imma Blis, rajjes l-Erwieħ l-Im-kabbrin, billi kien għajjur, ma riedx jagħti qima lill-Adam, għal hekk Allah keċċieħ mill-Genna u sar xitan, u huwa l-ħtija ta’ kemm dwejjaq u tiġrib ibatu n-nies tad-dinja.

Għall-ewwel Adam kien raġel u mara f’daqqa, imma mbagħad in-naħa tal-mara nfirdet min-naħa tar-raġel, u saret mara shiħa, għaliha weħedha. U hekk ukoll Adam, meta nfired min-naħa tal-mara, sar raġel għalih waħdu. U kif kienu hekk, maħlulin minn xulxin, iżżewġu, għax baqgħu jħossu l-ġibda lejn xulxin, billi qabel kienu ġisem wieħed.

Imma Adam u martu ma baqgħux ħienja, għax il-mara ma reditx toqgħod għal kelma tar-raġel. U kienet tgħid li hi ma tridx tisma’ minnu għax Allah kien għamilhom minn

(*) Il-ġhidut tal-Misilmin fuq il-ħolqien tal-ewwel nies, biċċa minnu meħud mill-Kotba Mqaddsa u biċċa qalġuh huma minn żniedhom u baqa’ sejjer jingħad. Hawn sa ngħibu fil-qasir kif inhi l-feħma tagħhom fuq kif kien maħluq Adam u kif kienu l-ewwel grajġiet tiegħu.

Uhud mill-Misilmin jgħidu li Allah ħalaq lill-Adam billi għaġen f’it hamrija minn fuq il-blata li fuqha wara żmien waqaf Abraham biex jidboh lil ibnu Ishak: dik il-b’ata nfisha li mbagħad il-Lhud bnew fuqha l-artal tal-bruq fit-Tempju li bena Salamun f’Ġerusalem. Oħrajn jgħidu li t-trab li minnu Allah għamel l-ewwel nies gabru mill-erbat irjieħ tad-dinja, u kien ta’ erbat ilwien: trab aħmar, trab abjad, trab isfar u trab iswed; għalhekk issa hawn erbat ilwien ta’ nies: ħomor, bħall-Indjani tal-Amerka, bojod bħal tal-Ewropa, sofor bħaċ-ċin’zi, u suwed, bħan-nies tal-Afrika tan-nofs. Għidut iehor hu li Allah għamel lil Adam minn f’it trab li ha minn mal-egħruq ta’ siġra tal-palm.

tajn wiehed, u hekk Adam ma satax jiftaħar li kellu xi ħaġa aħjar minnha. U l-mara daqs kemm webbet rasha li ma tismax minn Adam, ħarbet mill-Genna tal-art u marret ma Blis u saret omm ix-xjaten.

Meta l-mara ħarbet mil-Genna tal-art, Allah halaq lil Hewwa (Eva) u halaqha minn delġha t'Adam, li qalagħhielu kif kien rieqed raqda kbira. Adam u Hewwa għexu flimkien henjin sa kemm Blis sab kif għandu jagħnel biex jidhol fil-Genna tal-art. U daħal billi stahba ġewwa nejba ta' serp. U kif kien hemm, ġieġhel lil Hewwa tiekol minn dik il-ġhalla ta' l-art li kien menaġlhom Allah, li l-Misilmin jgħidu li kienet il-qamħ.

Adam billi kien iħobb lil Hewwa, u qatt ma kien jichdilha xej, sama' minnha u hu wkoll kiel minn dak l-ikel il-mimnugh li tatu. U hekk Adam kien imkeċċi mill-Genna ta' l-art ma' martu, mas-serp u ma' Blis. Adam, meta tkeċċa mill-Genna, ħareġ minn bieb li jgħidulu Bieb it-Tewba; Hewwa ħarġet minn bieb li jgħidulu Bieb il-Ħniena; is-serp ħareġ minn Bieb il-Għaks, u Blis ħareġ minn Bieb is-Saħta.

Adam u Hewwa meta tkeċċew mill-Genna tal-art, damu jiġġerrew mad-dinja mitejn sena, u mbagħad reġġhu ltaqgħu f'xori jgħidulu Gebel Ghara-fat, qrib mill-Mekka. Ma' tul dawn il-mitejn sena Adam u Hewwa kienu għaddej minn ġrajjet koroh; għax Hewwa kienet iżżewġet ma' rġiel ta' barra-minn-hawn u kellha minnhom

ħafna wlied; u Adam ukoll kien iżżewġet ma' nisa ta' barra-minn-hawn, u kellhom minnu ħafna wlied. Dawn l-ulied ta' Adam u Hewwa u ta' barra-minn-hawn, huma ġens il-Għafriid u r-Rasad li għadhom ħajjin u jduru mad-dinja u jagħmlu ħsara kbira lin-nies.

Meta kienu qrib mill-Imkien Im-qaddes tal-Mekka, Adam u Hewwa nidmu mill-egħmejjel il-ħżiena li kienu għamlu, u Allah ħafrihom u bagħat lill-Anglu Grabiell biex ires-saqhom lejn xulxin u jseħibhom u jżewwighom. Għal hekk Hewwa kellha żewġ tewmin, tifla u tifel, minn Adam; u t-tifel semmewh Kajjin. Wara ftit kellha żewġ tewmin, ohra, tifel u tifla, wkoll, u lit-tifel semmewh Habiell. Meta kibru Allah amar għal Adam li jżewwieg it-tifel il-kbir lit-tifla ż-żghira u lit-tifla l-kbira mat-tifel iż-żghir.

Imma Kajjin ried jżewwieg lit-tifla l-kbira, dik li twieldet miegħu, għax kienet isbah mill-ohra. U Blis għaraf dan u gie u webbel lil Kajjin li joqtol lil huh Habiell, u hekk jehles minnu. U Kajjin hekk għamel tassew.

Kajjin meta qatel lil huh ma għarafx x'jaqbad jagħmel bil-ġisem tiegħu. Għal dan refgħu fuq kitfejh u baqa' jdur bih mad-dinja u jieħdu kull fejn imur. Raġa' deherlu Blis u qallu jħares urajh; kif ħares, Kajjin, ra seqr joqtol hamiema u jħaffer hofra b'difrejh u jordomha. U hekk għamel Kajjin: ħaffer hofra fl-art u radam lil huh Habiell.

GHALIEX KULHADD MIGBUD GHAL HAZEN

Darba waħda, għall-ewwel li reġġu ltaqgħu Adam u Hewwa u żżewġu t-tieni darba, qabel ma kellhom lil Kajjin, Adam kien barra jaħdem fir-raba u Hewwa kienet ġewwa, tik-

nes u tnaddaf id-dar. Kif kienet hekk wehedha, tisma' tarbija tibki x'imkien qrib id-dar tagħha. Ħarġet barra biex tara l-biki minn fejn kien ġej, u fl-art, fid-dell ta' għol-

lieqa kbira tara tifel ckejken, sabih u qawwi, mitluq wahdu ghal rihu. Resqet hdejh u ghajtet tliet darbiet: "Dat-tifel ta' min hu?" u ma weg-ibha hadd. Ghal hekk hadet it-tifel u dahhlitu d-dar u daret bih u ghoz-zitu daqs kieku kien binha.

Fil-ghaxija kif Adam gie mix-xo-ghol, sab lil Hewwa bit-tifel fi hdan-ha, tbenn'nu u thann'nu. U qaltu lil Adam: "Ara xi gmiel ta' tifel sibt! Tridx inrabbuh?" Imma Adam gharaf mill-ewwel li dak it-tifel kien iben Blis, u qal lil Hewwa: "Darba qarraqt bija! M'hix sa tkun it-tieni darba!" U hadilha t-tifel u hareg bih barra u xehtu fix-xmara.

Gie Blis l-ghada fil-ghodu u resaq lejn dar Hewwa u ghajjat: "Ibni ja ibni, fejn tinsab?" Wiegbu t-tifel: "Ninsab f'qiegh ix-xmara." Tellghu Blis minn qiegh ix-xmara u malli Adam mar ghax-xoghcol, raqa' qegh-du fejn kien qabel, ghad-dell tal-ghol-lieqa, hada l-bieb ta' Adam u Hewwa. Semghetu jibki l-mara u regghet marret gebitu u dahhlitu d-dar, u Adam meta gie mill-ghalqa sabu rie-qed imxahxah fil-benniema.

"M'ghedtlekx li dat-tifel iben Blis, u jien ma rridux hawn?" qal Adam lil Hewwa meta ra x'gara. "Ara x'taghamel bih int," wegbitu "ghax jien ma ghandix qalb inhallih bar-ra!" U Adam qabdu u xehtu gewwa l-forn kif kien imqabbad huggiega, u nharag u sar irmied.

Raga' gie Blis il-ghada u waqaf

hdejn bieb Hewwa u ghajjat: "Ibni ja ibni, fejn tinsab?" U dak wiegeb: "Ninsab mahruq, irmied, fil-qiegh tal-forn!" U Blis hargu minn hemm u ghaqqdu f'laham u ghamlu haj u qeghedu hada bieb id-dar, bhad-darbertejn l-ohra. Hewwa regghet semghetu jibki u regghet haditu u bdiet tfissdu u zzeffnu u tifrah bih. U kif gie Adam fil-ghaxija, sabha tixxieghel mieghu.

Adam kif ra hekk telagħlu u qalil-ha: "Kem sa ndum nghidlek li lil dat-tifel ma rridux hawn? Jewilla tridni nkeccik minn mieghi? Issa mixwuh u niekluh nofs kull wiehed, int u jien. Ghax Blis mill-ilma giebu, min-nar giebu, imma minn gewwa zaqqna ma jgibux!" U hekk ghamlu. Adam u Hewwa xwew u kielu lil bin Blis.

Blis il-ghada gie. U waqaf qrib bieb Hewwa u ghajjat: "Ibni ja ibni, fejn tinsab?" Wiegbu dak: "Ninsab gewwa zaqq Adam u Hewwa! Keluni nofs kull wiehed!"

"Tajjeb wisq!" wiegbu dak. "Ib-qa' hemm, ghax hemmekk irridek! U aghmel li ghandek taghmel biex in-nies ma jkollhomx sliema!"

U Adam u Hewwa kellhom it-tfal, u demm iben Blis baqa' jigri fihom u f'uliedhom u f'ulied uliedhom, sal-lum. U ghal hekk kull hadd ghandu fih il-gibda ghal hazen, li jkun fejn ikun, itellfu s-sliema, ghax kull hadd ghandu fih ftit demm minn iben Blis!

HANAN.

XOGHOL BEN-ADAM.

Il-Misilmin jghidu li lil kull wiehed minn ulied Adam li jitwieled Alla jaghtih xi haga biex jahdimha. Jew jaghtih bića hadida, jew bića ghuda, jew bića gebla jew bića tafal. U jaghmel x'jaghmel ma' tul hajtu, dejjem tibqa' ghandu dik il-bića xi haga li jkun tah Alla; u kull ma jaghmel, ikun jew tal-hadid, jew tal-ghuda, jew tal-gebel jew tat-tafal. Ghax li jkun tah Alla ma jistax ibiddlu, anqas jekk jaghmel x'jghamel u jdum kemm idum.